

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Nr.2969/C/2014/244/III-5/2015

Către

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În temeiul art.471 din Codul de procedură penală, vă sesizăm
cu

RECURS ÎN INTERESUL LEGII

În vederea interpretării și aplicării unitare a dispozițiilor art.348 din Codul penal (corespondent al art.281 din Codul penal anterior), în ipoteza exercitării activităților specifice profesiei de avocat de către persoane care nu fac parte din formele de organizare profesională recunoscute de Legea nr.51/1995, republicată.

Examenul jurisprudenței existente în materie evidențiază două orientări, relevând caracterul neunitar al acesteia.

I. Într-o orientare, instanțele au considerat că persoanele care nu fac parte din formele de organizare profesională consacrate prin Legea nr.51/1995, republicată, și își desfășoară activitatea în cadrul unor structuri constituite în temeiul unor hotărâri

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

judecătorești, săvârșesc infracțiunea prevăzută de art.348 din Codul penal/ art.281 din Codul penal anterior (anexele nr.1-18)¹.

În acest sens, s-a arătat că faptele acestor persoane, săvârșite în exercitarea profesiei de avocat, constituie infracțiunea de exercitare fără drept a unei profesii sau activități, fiind îndeplinite condițiile laturii obiective a acesteia, iar pe plan subiectiv sunt comise cu forma de vinovăție impusă de lege.

Astfel, s-a argumentat că prin Legea nr.255/2004 care a modificat Legea nr.51/1995 privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat, structurile de tipul celor în care activau aceste persoane au fost obligate să își înceteze de drept activitatea (art.113 alin.1)², iar actele de constituire și de înregistrare ale acestora erau considerate nule de drept (art.1 alin.3).

Prin urmare, după această modificare legislativă persoanele care activează în alte structuri decât cele consfințite de Legea nr.51/1995 și desfășoară activități specifice profesiei de avocat, exercită fără drept această profesie, având reprezentarea urmărilor acestor fapte și acceptând posibilitatea producerii acestor urmări.

II. Într-o altă abordare, instanțele au considerat că persoanele mai sus menționate nu pot fi trase la răspundere penală pentru comiterea infracțiunii de exercitare fără drept a unei profesii sau activități, motivat de lipsa formei de vinovăție prevăzute de lege, respectiv a intenției (anexele nr.19-51)³.

Această concluzie a fost fundamentată pe faptul că „barourile” din care fac parte aceste persoane au fost constituite prin intermediul unor asociații a căror personalitate juridică a fost recunoscută prin hotărâri judecătorești și care aveau printre obiectele de activitate și „înființarea de barouri”.

¹ În cadrul acestei orientări au fost considerate relevante inclusiv hotărârile judecătorești prin care inculpaților le-a fost aplicată o sancțiune cu caracter administrativ întrucât în legislația anterioară aplicarea acestei sancțiuni era posibilă numai dacă se constata existența elementelor constitutive ale infracțiunii;

² La data modificării invocate, respectiv anterior republicării Legii nr.51/1995, dispoziția legală citată se regăsea în cuprinsul art.82

³ În cadrul acestei orientări au fost considerate relevante și hotărârile prin care instanțele au soluționat plângerile formulate împotriva soluțiilor de netrimitere în judecată dispuse de procuror, dacă în considerentele acestora s-a constatat legalitatea soluției, chiar dacă în raport de titularul plângerii era incident principiul non reformatio in pejus. Într-o atare situație principiul enunțat nu obligă instanța să constate expres legalitatea soluției dispuse de procuror, ci doar să nu modifice această soluție.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

În raport de această împrejurare s-a conchis că făptuitorii au avut reprezentarea că își desfășoară activitatea într-un cadru legal, neavând intenția săvârșirii unei infracțiuni.

În cadrul aceleiași orientări, în cuprinsul unora dintre hotărâri, această motivare s-a regăsit ca justificare a constatării neîndeplinirii uneia dintre condițiile esențiale a laturii obiective a infracțiunii, respectiv aceea a exercitării profesiei *fără drept*.

Un argument suplimentar identificat în cuprinsul unora dintre hotărârile ce reflectă această orientare a vizat nerespectarea exigențelor de previzibilitate și accesibilitate a legislației care reglementează profesia de avocat, fiind astfel încălcat art.7 paragraf 1 al Convenției Europene a Drepturilor Omului. Ceea ce se invocă în concret este caracterul neunitar al jurisprudenței existente în materia constatării caracterului infracțional al faptelor de acest gen. Acest aspect a fost considerat favorabil persoanelor cercetate penal sau trimise în judecată pentru comiterea acestei infracțiuni și a condus la stabilirea nevinovăției acestora.

Apreciez că soluția legală în această materie este cea ilustrată de prima orientare jurisprudențială. Astfel, în cazul desfășurării activităților specifice profesiei de avocat de către persoanele care nu au dobândit această calitate prin modalitățile prevăzute de Legea nr.51/1995, republicată, și nu sunt membre ale unui barou constituit în temeiul acestei legi, ne aflăm în prezența infracțiunii de exercitare fără drept a unei profesii sau activități.

Această infracțiune este reglementată în cuprinsul art.348 din Codul penal și constă în exercitarea, fără drept, a unei profesii sau activități pentru care legea cere autorizație ori exercitarea acestora în alte condiții decât cele legale, dacă legea specială prevede că săvârșirea unor astfel de fapte se sancționează potrivit legii penale.

Textul de lege are corespondent în legislația penală anterioară în cuprinsul art.281 din Codul penal și nu a suferit modificări de natură a influența problema de drept ce constituie obiectul recursului în interesul legii. Pentru aceste motive hotărârile judecătorești care reflectă orientările jurisprudențiale în materie, pronunțate anterior intrării în vigoare a noilor coduri, pot fi considerate relevante și în prezent.

Revenind la dispoziția legală menționată, se observă că aceasta

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

îmbracă forma unei norme juridice incomplete întrucât cuprinde o incriminare cadru cu un conținut formulat generic, urmând a se completa cu prevederile altui act normativ, respectiv, în cazul examinat, cu **art.26 din Legea nr.51/1995, republicată, ori art.113 din aceeași lege.**

Potrivit art.26 alin.1 din Legea nr.51/1995, republicată⁴, exercitarea oricărei activități de asistență juridică specifică profesiei de avocat și prevăzută la art.3 de către o persoană fizică sau juridică ce nu are calitatea de avocat înscris într-un barou și pe tabloul avocaților acelui barou, constituie infracțiune și se pedepsește potrivit legii penale.

În concret, aspectele contestate de instanțe referitor la elementele infracțiunii au vizat, pe de o parte, latura obiectivă a acesteia, reținându-se că nu este îndeplinită condiția săvârșirii faptei „fără drept”, iar, pe de altă parte, latura subiectivă a acesteia, arătându-se că autorii infracțiunilor au comis actele de executare considerând că funcționează într-un cadru legal și nu au urmărit sau acceptat producerea urmărilor specifice acestor fapte.

Un alt element tratat neunitar a avut în vedere respectarea rigorilor de accesibilitate și previzibilitate a legii, astfel cum sunt acestea interpretate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Raportat la trăsăturile infracțiunii și elementele constitutive ale acesteia, consider că fapta persoanelor care exercită activități specifice profesiei de avocat, fără a face parte din barourile constituite în baza Legii nr.51/1995, republicată, respectiv fără a fi înscrise în tabloul avocaților întocmit în conformitate cu dispozițiile acestei legi, constituie infracțiunea prevăzută de art.348 din Codul penal.

Sub aspectul **laturii obiective** pentru existența acestei infracțiuni este necesară îndeplinirea următoarelor condiții :

- să se exercite *fără drept* o profesie sau activitate pentru care legea cere o autorizație sau acestea să se exercite *în alte condiții decât cele legale*.
- legea specială trebuie să prevadă expres că exercitarea fără drept a acelei profesii se sancționează potrivit legii penale.

Întrucât îndeplinirea celei de-a doua condiții rezultă din cuprinsul dispoziției legale mai sus menționate, consider necesară examinarea primei cerințe legale.

⁴ Anterior republicării Legii nr.51/1995 infracțiunea prevăzută de art.26 alin.1 se regăsea în cuprinsul art.25 alin.1;

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Referitor la acest aspect, opiniile exprimate în doctrină sunt în sensul că „exercitarea” pentru a se încadra în tipicitatea faptei trebuie să se realizeze în mod repetat. De regulă, un singur act care reprezintă o activitate specifică unei anumite profesii nu respectă această condiție și nu va constitui infracțiune⁵.

Totuși, dacă legea specială prevede că efectuarea chiar a unui singur act specific profesiei sau activității respective constituie infracțiune, este suficient să se săvârșească un singur asemenea act⁶.

De asemenea, s-a arătat că pentru a fi în prezența unei „exercitări” este necesar ca actul faptic realizat de autor să indice o astfel de realitate concretă, fie datorită semnificației concrete a acestuia (ținerea unei pledoarii într-o cauză), fie prin numărul mare de acte de importanță mai redusă ce pot fi calificate ca fiind o exercitare a unei profesii (de exemplu, se acordă consultații juridice unui număr însemnat de persoane, se solicită plata unui onorariu pentru actul de consultanță etc.). Aceasta înseamnă că, teoretic, chiar legea specială poate să prevadă expres că, pentru angajarea răspunderii penale, este suficient să se comită și un singur act, care, prin semnificația lui, poate fi apreciat ca o exercitare a unei profesii⁷.

Un alt aspect semnificativ privind latura obiectivă a infracțiunii îl reprezintă sintagma „fără drept”, aceasta configurând acțiunile specifice elementului material al infracțiunii.

Analiza acestei sintagme este justificată de faptul că unele dintre hotărârile judecătorești atașate constată neîndeplinirea acestei condiții (anexele nr.23, 25, 27, 42, 51).

În doctrină s-a arătat că exercitarea „fără drept” presupune exercitarea în afara cadrului legal, atât din punct de vedere formal (al condițiilor ce se cer a fi îndeplinite pentru dobândirea dreptului de a exercita profesia), cât și din punctul de vedere al finalității textului care protejează exercitarea legală, cu rigorile legale necesare, a anumitor profesii.

Evidențierea unor fisuri în legislația sau în practica judiciară, care să sugereze că exercitarea se face cu drept, nu schimbă tipicitatea faptei⁸.

⁵ S.Bogdan ș.a., *Noul Cod penal, Partea specială, Analize, explicații, comentarii. Perspectiva clujeană*, Editura Universul Juridic, București, 2014, p.644-645;

⁶ G.Bodoroncea ș.a., *Codul penal, Comentariu pe articole*, Editura C.H.Beck, București, 2014, p.757;

⁷ S.Bogdan ș.a., *op.cit.*, p.645.

⁸ S.Bogdan ș.a., *op.cit.*, p.645.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

În concret, în cazul analizat, în raport de caracterul incomplet al art.348 din Codul penal, pentru verificarea laturii obiective a infracțiunii, textul de lege trebuie completat inclusiv cu dispozițiile din legea specială care stabilesc condițiile de exercitare a profesiei de avocat (respectiv art.1 și art.12-26 care reglementează dobândirea calității de avocat).

Pentru a se putea concluziona în privința acestei condiții, este necesară examinarea modului în care au fost înființate structurile din care fac parte persoanele care desfășoară activități specifice profesiei de avocat și dacă acestea respectă dispozițiile legale mai sus menționate.

Pe de o parte, se va analiza modalitatea în care au luat naștere barourile tradiționale, iar, pe de altă parte, se va evalua legalitatea înființării celorlalte entități a căror funcționare este disputată juridic.

Prin Legea nr.3/1948 au fost desființate barourile și uniunea barourilor (art.1) și s-au înființat, în locul acestora, colegiul și uniunea colegiilor care aveau aceleași drepturi și obligații ca și entitățile desființate (art.2).

Din articolele enunțate și din economia legii rezultă că este vorba de o înlocuire, de o modificare formală, fondul structurilor rămânând același.

În această formă a colegiilor, avocatura a funcționat până la apariția Decretului-lege nr.90/1990 prin care s-a revenit la denumirea de barouri (art.3).

Acest din urmă act normativ nu folosește termenii de desființare/înființare (spre deosebire de Legea nr.3/1948), însă, această chestiune nu este un argument pentru a considera că barourile au fost desființate și nu au mai fost înființate niciodată.

O asemenea concluzie este nejuridică și formulată cu ignorarea reglementării privind înființarea persoanei juridice (Decretul nr.31/1954).

În cuprinsul art.28 al Decretului nr.31/1954 se stabilesc modurile de înființare a persoanelor juridice :

- prin act de dispoziție al organului de stat competent
- prin act de înființare recunoscut
- prin act de înființare autorizat
- prin alt mod reglementat de lege.

Aceste moduri de înființare nu se confundă, or concluzia că barourile ar fi fost desființate, fără a fi reînființate, are ca temei tocmai o confuzie a acestora.

Numai astfel poate fi explicată, dar nu și validată, afirmația că barourile tradiționale nu au o lege de înființare ori o hotărâre judecătorească de

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

înființare ori un act constitutiv.

Avocatura ca activitate care concură la realizarea serviciului public al justiției și structurile în care se realizează, nu pot fi înființate decât prin lege sau, în formularea art.28 din Decretul nr.31/1954, prin actul de dispoziție al organului de stat competent. Aceasta înseamnă emiterea de către Parlament a unei legi privind avocatura.

Indiferent dacă această lege folosește sau nu termenul de înființare, ea reprezintă un act de înființare, conform art.28 lit. a din Decretul nr.31/1954.

Deci Legea nr.51/1995 este un act valabil emis de înființare a actualelor structuri în care funcționează avocatura și se exercită profesia de avocat.

În ceea ce privește celelalte structuri constituite în vederea practicării acestei profesii, acestea au fost înființate prin intermediul mai multor hotărâri judecătorești.

Astfel, prin încheierea nr.31/A din 5 august 2002 a Judecătoriei Deva, pronunțată în dosarul nr.31/A/2002, s-a recunoscut personalitatea juridică a Asociației de Binefacere „Bonis Potra” și s-a dispus înscrierea acesteia în registrul special al asociațiilor și fundațiilor de la grefa instanței.

Printre alte obiective de activitate, asociația a trecut în statut și „înființarea de barouri cu respectarea prevederilor Constituției României, a prevederilor pactelor și convențiilor internaționale privitoare la drepturile omului”.

În temeiul acestei hotărâri judecătorești a fost constituit „consiliul director” al „Baroului Constituțional Român”, iar Bota Pompiliu s-a intitulat „decan”, pentru ca, la 17 ianuarie 2003, să se întocmească „Tabloul anual al avocaților Baroului Constituțional”, în care erau înscrise 35 de persoane, 20 dintre acestea având conferit dreptul de a pune concluzii la tribunale și curți de apel.

Ulterior, împotriva încheierii nr.31/A/2002 a Judecătoriei Deva s-a declarat recurs în anulare de către Procurorul General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Prin decizia nr.6618 din 26 noiembrie 2004, Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția civilă și de proprietate intelectuală a admis recursul în anulare, a casat încheierea atacată și, pe fond, a respins cererea de înregistrare a persoanei juridice.

Asociația „Bonis Potra”, înființată prin sentința nr.31/A din 5 august

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

2002 a Judecătoriei Deva, a fost **dizolvată** prin încheierea din 8 noiembrie 2003 a Judecătoriei Alba Iulia, pronunțată în dosarul nr.5506/2003.

Anterior acestui moment, prin **sentința civilă nr.4760 din 23 august 2002 a Judecătoriei Alba Iulia**, pronunțată în dosarul nr.6651/2002, a fost înființată Asociația „Figaro Potra” având ca scop “înființarea de barouri cu respectarea prevederilor Constituției României și a prevederilor pactelor și tratatelor internaționale privitoare la drepturile omului, ratificate de Statul Român”.

Similar hotărârii menționate anterior și împotriva acestei sentințe civile, Procurorul General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a declarat recurs în anulare.

Prin **decizia nr.6619 din 26 noiembrie 2004, Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția civilă și de proprietate intelectuală** a admis recursul în anulare, cererea de înregistrare a Asociației Figaro Potra fiind respinsă, întrucât aceasta avea ca obiect de activitate înființarea de barouri și notariate.

Asociația a fost **dizolvată** prin **sentința civilă nr.5 din 6 octombrie 2002 a Judecătoriei Alba Iulia**, pronunțată în dosarul nr.5506/2003.

Filiala Bălești – Gorj a Asociației „Figaro Potra” Alba Iulia a fost înființată prin **sentința civilă din 30 iulie 2003 a Judecătoriei Târgu Jiu**, pronunțată în dosarul nr.79/PJ/2003, aceasta având scopuri și obiective identice cu cele ale Asociației „Bonis Potra”, inclusiv cel privind înființarea de barouri.

Acest obiectiv a fost **radiat** prin încheierea din 10 ianuarie 2005 a Judecătoriei Târgu Jiu, pronunțată în dosarul nr.1/PJ/2005, iar prin încheierea nr.62 din 14 iunie 2002, pronunțată de aceeași instanță în dosarul nr.9991/318/2012, s-a dispus admiterea cererii formulate de petenta Consulting Company IPURL, lichidator judiciar al Filialei Bălești Gorj a Asociației „Figaro Potra” și s-a dispus **radierea** Filialei Bălești Gorj a acestei asociații din Registrul Asociațiilor și Fundațiilor aflat la Judecătoria Târgu Jiu.

În consecință, actele de înființare ale asociațiilor în cadrul cărora s-au constituit ulterior barourile Bota, au fost desființate.

Legalitatea funcționării acestor structuri a fost cenzurată expres prin Legea nr.255 din 16 iunie 2004 privind modificarea și completarea Legii nr.51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat.

Astfel, potrivit **art.1 alin.2 și 3 din Legea nr.51/1995** *profesia de avocat se exercită numai de avocații înscriși în tabloul baroului din care fac parte, barou component al Uniunii Naționale a Barourilor din România. Constituirea și funcționarea*

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

de barouri în afara Uniunii Naționale a Barourilor din România sunt interzise. Actele de constituire și de înregistrare ale acestora sunt nule de drept.

Art.82 alin.1 și 2 din aceeași lege (devenit art.113 după republicarea legii) statuează că la data intrării în vigoare a legii persoanele fizice sau juridice care au fost autorizate în baza altor acte normative ori au fost încuviințate prin hotărâri judecătorești să desfășoare activități de consultanță, reprezentare sau asistență juridică, în orice domenii, își încetează de drept activitatea. Continuarea unor asemenea activități constituie infracțiune și se pedepsește potrivit legii penale. De asemenea, de la aceeași dată încetează de drept efectele oricărui act normativ, administrativ sau jurisdicțional prin care au fost recunoscute ori încuviințate activități de consultanță, reprezentare și asistență juridică contrare dispozițiilor prezentei legi.

În consecință, dacă anterior intrării în vigoare a Legii nr.255/2004, activitățile specifice profesiei de avocat exercitate de persoanele care nu făceau parte din formele de organizare profesională recunoscute de Legea nr.51/1995, puteau fi justificate prin invocarea hotărârilor judecătorești anterior menționate, ulterior modificărilor aduse prin această lege toate argumentele de ordin jurisprudențial care confirmau legalitatea înființării acestor structuri nu mai erau valabile.

Un alt argument în sensul celor expuse izvorăște din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Astfel, în cauza Bota contra României, prin hotărârea pronunțată la data de 12 octombrie 2004, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că nu au fost încălcate drepturile și libertățile petiționarului, garantate de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Protocoalele adiționale.

În acest sens, Curtea a arătat că „potrivit jurisprudenței sale constante, ordinele profesiilor liberale sunt instituții de drept public, reglementate de lege, și urmăresc scopuri de interes general. De aceea ele nu sunt supuse art.11 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului”.

Curtea a relevat că Uniunea Națională a Barourilor din România a fost instituită prin Legea nr.51/1995 și urmărește un scop de interes general, respectiv promovarea unei asistențe juridice adecvate și, implicit, promovarea justiției însăși (...).

Curtea a conchis că membrii asociației „Bonis Potra” pot exercita profesia de avocat, cu condiția îndeplinirii exigențelor prevăzute de Legea nr.51/1995.

De asemenea, jurisprudența Curții Constituționale este constantă în

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

sensul constatării constituționalității dispozițiilor Legii nr.51/1995.

Prin deciziile pronunțate în materie au fost respinse excepțiile de neconstituționalitate invocate referitor la art.48 și art.57 din Legea nr.51/1995⁹.

În considerentele acestora, Curtea a arătat că organizarea avocaților în barouri și a barourilor în Uniunea Națională a Barourilor din România nu contravine niciuneia dintre dispozițiile constituționale. Organizarea exercitării prin lege a profesiei de avocat, ca de altfel a oricărei alte activități ce prezintă interes pentru societate, este firească și necesară, în vederea stabilirii competenței, a mijloacelor și a modului în care se poate exercita această profesie, precum și a limitelor dincolo de care s-ar încălca drepturile altor persoane sau categorii profesionale.

Libertatea alegerii profesiei, a meseriei și a locului de muncă nu este incompatibilă cu stabilirea condițiilor în care poate fi exercitată o profesie, pentru ca aceasta să corespundă naturii și finalității sale. Astfel, reglementarea prin lege a obligativității examenului de admitere și a examenului de definitivare în profesia de avocat și stabilirea unei anumite experiențe profesionale pentru a putea pune concluzii la instanțele superioare, constituie garanțiile exercitării corespunzătoare a acestei activități de interes public.

De asemenea, prin decizia nr.260 din 12 mai 2005¹⁰, Curtea a statuat că avocatura este un serviciu public care este organizat și funcționează pe baza unei legi speciale, iar profesia de avocat poate fi exercitată de un corp profesional selectat și funcționând după reguli stabilite de lege. Această opțiune a legiuitorului nu poate fi considerată ca neconstituțională, având în vedere că scopul ei este asigurarea unei asistențe juridice calificate, iar normele în baza cărora funcționează nu contravin principiilor constituționale, cei care doresc să practice această profesie fiind datori să respecte legea și să accepte regulile impuse de aceasta¹¹.

⁹ Deciziile nr.233/2004 publicată în Monitorul Oficial al României nr.603 din 5 iulie 2004, nr.234/2004 publicată în Monitorul Oficial al României nr.532 din 14 iunie 2004 și nr.321/2004 publicată în Monitorul Oficial al României nr.1144 din 3 decembrie 2004 ale Curții Constituționale;

¹⁰ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.548 din 28 iunie 2005

¹¹ În același sens, deciziile nr.150/2009 publicată în Monitorul Oficial al României nr.152 din 11 martie 2003, nr.379/2013 publicată în Monitorul Oficial al României nr.731 din 27 noiembrie 2013, nr.135/2014 publicată în Monitorul Oficial al României nr.321 din 5 mai 2014 și nr.144/2014 publicată în Monitorul Oficial al României nr.341 din 9 mai 2014 ale Curții Constituționale.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

O argumentație similară se regăsește și în cuprinsul **deciziei nr.XXVII din 16 aprilie 2007 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secțiile Unite¹²**, prin care s-a stabilit că asistența juridică acordată în procesul penal unui inculpat/invinuit de o persoană care nu a dobândit calitatea de avocat în condițiile Legii nr.51/1995, modificată și completată prin Legea nr.255/2004, echivalează cu lipsa de apărare a acestuia.

Instanța supremă a reținut că în art.1 alin.2 din Legea nr.51/1995, modificată și completată prin Legea nr.255/2004, s-a prevăzut că „profesia de avocat se exercită numai de avocații înscrși în tabloul baroului din care fac parte, barou component al Uniunii Naționale a Barourilor din România, iar prin alin.3 al aceluiași articol s-au interzis expres constituirea și funcționarea de barouri în afara Uniunii Naționale a Barourilor din România, sub sancțiunea nulității de drept a acestor acte”.

Câtă vreme dispozițiile din actul normativ arătat, având caracter de lege specială cu privire la modul de exercitare a profesiei de avocat, conțin anumite cerințe imperative, este de la sine înțeles că nu este posibilă îndeplinirea unei asemenea profesii în afara cadrului instituționalizat de acea lege.

În atare condiții, susținerea că „barourile” care au luat ființă în modalitatea descrisă anterior funcționează în mod legal nu poate fi considerată justă.

Întrucât asociațiile prin intermediul cărora au fost înființate „barourile” în care activează aceste persoane au fost desființate, fie prin hotărâri judecătorești, fie ca efect al Legii nr.51/1995, consider că această condiție esențială care vizează latura obiectivă a infracțiunii, respectiv exercitarea profesiei „fără drept”, este îndeplinită.

Elementul care a configurat în cele mai multe dintre hotărârile examinate achitarea inculpaților sau menținerea soluțiilor de netrimitere în judecată a vizat latura subiectivă a infracțiunilor, apreciindu-se că faptele de acest tip nu sunt comise cu forma de vinovăție impusă de lege.

În cazul infracțiunii prevăzute de art.348 din Codul penal **vinovăția** poate îmbrăca formele intenției directe sau indirecte.

Potrivit art.16 alin.3 din Codul penal, fapta este comisă cu intenție atunci când făptuitorul prevede rezultatul faptei sale și urmărește sau acceptă producerea acestuia.

¹² Publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr.772 din 14 noiembrie 2007.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

În structura intenției, similar altor forme de vinovăție, doctrina a relevat existența a două elemente : intelectual și volitiv.

În referire la elementul intelectual s-a arătat că acesta presupune cunoașterea de către autor a tuturor elementelor ce caracterizează fapta tipică, mai exact a tuturor elementelor de factură obiectivă de a căror întrunire depinde existența infracțiunii.

Cu privire la elementul volitiv s-a arătat că reprezintă poziția subiectivă a autorului față de urmarea asupra căreia poartă factorul intelectual¹³.

În doctrină s-a arătat că necunoașterea de către făptuitor a necesității unei abilitări pentru a putea exercita profesia sau activitatea respectivă ori necunoașterea condițiilor legale de exercitare a acestora, nu înlătură caracterul penal al faptei, deoarece dispozițiile care reglementează regimul de exercitare a profesiei sau meseriei, deși sunt cuprinse într-o lege nepenală, au caracterul de norme care întregesc conținutul infracțiunii¹⁴.

Astfel, în situația analizată nu există niciun dubiu că făptuitorii au cunoscut că modul de organizare a „barourilor” din care au făcut parte nu răspunde exigențelor impuse de Legea nr.51/1995 și că funcționarea acestora este contestată, având reprezentarea subiectivă că dreptul lor de a profesa avocatura, conferit prin actele constitutive ale organizațiilor în care funcționează, nu este legal.

Prin actele de conduită întreprinse în exercitarea acestei profesii și cunoscând prevederile Legii nr.51/1995 privind condițiile care trebuie îndeplinite pentru practicarea legală a avocaturii, aceștia, fie au urmărit, fie, în cele mai multe dintre cazuri, doar au acceptat lezarea valorilor sociale ocrotite de lege.

Invocarea repetată a legalității constituirii acestor entități în susținerea nevinovăției făptuitorilor/inculpaților nu mai poate reprezenta un argument suficient, față de împrejurarea că acestea au fost desființate prin hotărâri judecătorești, iar ulterior toate efectele produse de existența acestora au fost sistate prin modificările aduse Legii nr.51/1995 prin Legea nr.255/2004.

De asemenea, această abordare a laturii subiective a infracțiunii contravine dispozițiilor expres prevăzute de art.1 alin.1 din Legea nr.51/1995, care statuează că organizarea și funcționarea profesiei de avocat se poate realiza numai în condițiile acestei legi și a statutului profesiei.

¹³ F.Strețeanu, *op.cit.*, p.316

¹⁴ G.Bodoroncea ș.a., *Codul penal, Comentariu pe articole*, Editura C.H.Beck, București, 2014, p.757

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Astfel, „buna credință” a făptuitorilor/inculpaților care au dobândit calitatea de „avocat” printr-o altă modalitate decât cea consacrată legislativ, invocată în motivarea soluțiilor de netrimitere în judecată/achitare, nu poate fi recunoscută și acceptată, deoarece se întemeiază pe ignorarea dispozițiilor Legii nr.51/1995 și, astfel, nu poate constitui o justificare pentru înlăturarea intenției ca formă a vinovăției.

De altfel, parcurgerea unor proceduri de primire în profesie ce nu corespund exigențelor Legii nr.51/1995, nu conferă abilități și calificări suficiente acestor persoane pentru exercitarea avocaturii, or valoarea socială protejată de legiuitor în acest caz este tocmai încrederea publicului că exercițiul acestei profesii ce produce consecințe importante în societate se desfășoară după reguli precise prevăzute de actele normative în vigoare.

În aceeași ordine de idei, invocarea jurisprudenței neunitare existente în această materie nu poate conduce la constatarea lipsei laturii subiective a infracțiunii, în condițiile în care jurisprudența nu reprezintă izvor de drept.

Prin urmare, consider că sunt îndeplinite cerințele prevăzute de art.16 alin.3 din Codul penal privind intenția, iar autorii acestor fapte, fie au dorit, fie au acceptat (în cele mai multe dintre cazuri) producerea urmărilor specifice acestora ca o consecință a acțiunii lor.

Concluzia care se desprinde este că persoanele care exercită profesia de avocat în afara cadrului legislativ consacrat prin Legea nr.51/1995 săvârșesc infracțiunea de exercitare fără drept a unei profesii.

Această concluzie răspunde inclusiv exigențelor de accesibilitate și previzibilitate a legii impuse de art.7 paragraf 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, acestea fiind asigurate și garantate.

Astfel, persoanele care săvârșesc această infracțiune nu pot invoca necunoașterea dispozițiilor Legii nr.51/1995, modificată prin Legea nr.255/2004 și republicată.

De asemenea, hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 12 octombrie 2004, pronunțată în cauza Bota împotriva României, decizia nr.XXVII/2007 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secțiile Unite și deciziile Curții Constituționale sunt hotărâri publicate în Monitorul Oficial, fiind prezumate a fi cunoscute, îndeplinind condiția de accesibilitate.

În consecință, persoanele implicate în acest tip de activități aveau posibilitatea și obligația de a-și stabili conduita în funcție de aspectele

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

reglementate prin actele mai sus menționate, cunoscând implicit și asumându-și riscurile la care se expun prin ignorarea și încălcarea acestora.

De asemenea, este îndeplinită și condiția previzibilității legii consacrată de Convenția Europeană a Drepturilor Omului, întrucât după modificarea Legii nr.51/1995 prin Legea nr.255/2004 și ulterior pronunțării deciziei nr.XXVII/2007 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secțiile Unite nu se mai poate invoca ambiguitatea legislației, aceasta având suficientă precizie și claritate pentru a permite destinatarilor ei să o înțeleagă și să-și dea seama că li se adresează.

*

*

*

Având în vedere cele expuse, vă solicităm să constatați că problema de drept a primit o soluționare diferită din partea instanțelor judecătorești și, printr-o decizie obligatorie, să stabiliți modul unitar de interpretare și aplicare a dispozițiilor legale, conform art.474 din Codul de procedură penală.

